

INHOUD

I. INLEIDING	1
A. Begrip en grondslagen	1
B. Historische wortels	2
C. De inbedding van het arbeidsrecht in het sociaal recht	9
D. Inbedding van het arbeidsrecht in het burgerlijk recht	10
E. Bronnen van het arbeidsrecht	12
1. Algemeen	12
2. Hiërarchie van de rechtsbronnen	12
3. Meergelaagdheid	14
F. Handhaving	16
II. DE ARBEIDSOVEREENKOMST	17
A. Begrip arbeidsovereenkomst	17
B. Gezag en de aard van de arbeidsrelatie	21
1. Algemeen	21
2. Kwalificatievraagstuk in de cassatierechtspraak	23
3. De Arbeidsrelatieswet	24
a. Principe van de wilsautonomie	25
b. Herkwalificatie	25
c. Algemene criteria	27
d. Bijzondere criteria	28
e. Wettelijk vermoeden	29
f. Platformwerk	31
g. Commissie ter regeling van de arbeidsrelatie	33
C. Soorten arbeidsovereenkomsten volgens de aard van het werk	34
1. Arbeider-bediende	34
a. Begrip	34
b. De ongrondwettelijkheid en pogingen tot toenadering	35
2. Handelsvertegenwoordigers	38
a. Begrip	38
b. Activiteiten van handelsvertegenwoordiging	39
c. Gezag	40
3. Dienstboden	41
4. Studenten	42
5. Huisarbeiders en telewerkers	43
a. Begrip	43
b. Huisarbeid	44

c. Structureel telewerk	45
d. Occasioneel telewerk	46
D. Soorten arbeidsovereenkomsten naargelang de duur	47
1. De arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd	48
a. Begrip	48
b. Geen vormvereisten	48
c. Beëindiging	49
d. Verbod van levenslange binding	49
2. De arbeidsovereenkomst voor een bepaalde tijd	50
a. Begrip	50
b. Vormvereisten	51
c. Bijzondere bepalingen	52
d. Beëindiging	52
e. Opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd	54
3. De vervangingsovereenkomst	56
E. Soorten arbeidsovereenkomsten naargelang de omvang van de arbeidstijd	58
1. Voltijdse arbeid	58
2. Deeltijdse arbeid	58
a. Begrip	58
b. Ondergrenzen	59
c. Vormvereisten	60
d. Vast en variabel werkrooster	61
e. Overwerk	63
f. Gelijke behandeling	64
g. Feestdagen	66
h. Voorrang bij een vacante betrekking	68
i. Toezicht	68
F. Aangaan van de arbeidsovereenkomst	69
1. Geldigheidsvoorwaarden	69
a. Bekwaamheid	69
1) Minderjarigen	69
2) Familieleden	70
b. Toestemming	70
c. Geldig voorwerp en oorzaak	71
d. Gevolgen van nietigheid bij arbeidsovereenkomsten	72
2. Werving en selectie	73
a. Begrip	73
b. CAO nr. 38	74

---

1) Verplichtingen	74
2) Aanbevelingen	76
c. Medische onderzoeken	77
1) Wet Medische Onderzoeken	78
2) Gezondheidstoezicht	78
d. Verbod van discriminatie	80
e. Arbeidsbemiddeling	80
G. Informatie over de arbeidsrelatie en bewijs	83
H. Triangulaire arbeidsrelaties: uitzendarbeid en terbeschikkingstelling	89
1. Uitzendarbeid	90
a. Begrip	90
b. Toegelaten uitzendarbeid	91
c. Het motief ‘instroom’	92
d. Verboden uitzendarbeid	93
e. Duur	94
f. Vormvoorschriften inzake de arbeidsovereenkomst	95
g. Inhoud van de arbeidsovereenkomst	96
h. Loon en voorwaarden	96
i. Anciënniteit	98
j. Einde van de arbeidsovereenkomst	98
k. Uitzendbureau en gebruiker	100
1) Overeenkomst	100
2) Toepassing sociale wetgeving	100
3) Berekening van de personeelssterkte van de gebruiker	102
2. Terbeschikkingstelling	103
a. Begrip	103
b. Principieel verboden	104
c. Uitzonderingen	104
1) Uitzondering: voorafgaande toestemming	104
2) Uitzondering: bijzondere situaties	105
3) Oneigenlijke uitzondering: geen gezagsdelegatie	106
d. Bijzondere voorwaarden en bescherming	107
e. Sancties	108
3. (Onder)aanneming	109
I. Overgang naar een andere vorm van werk	110

III. ARBEIDSVOORWAARDEN	113
A. Algemeen	113
B. Rechten en plichten voortvloeiend uit bedingen in de arbeidsovereenkomst	114
1. Verzwarende clausules	114
2. Huwelijks-, moederschaps-, pensioenbeding	115
3. Verbod van levenslange binding	115
4. Scheidsrechterlijk beding	115
5. Wijzigingsbeding	116
6. Scholingsbeding	116
7. Concurrentiebeding	117
8. Exclusiviteitsbeding	117
9. Delcrederebeding	119
10. Proefbeding	119
C. Rechten en plichten voortvloeiend uit de Arbeidsovereenkomstenwet	120
1. Wederzijdse eerbied en achting	120
2. Werknemersverplichtingen	121
a. Arbeid verrichten	121
b. Bevelen en instructies volgen	121
c. Vertrouwelijke informatie	121
d. Concurrentie	122
1) Tijdens de arbeidsovereenkomst	123
2) Na de arbeidsovereenkomst	124
a) Begrip	125
b) Voorwaarden inzake het jaarloon	125
c) Bestaansvoorwaarden	127
d) Vormvoorwaarden	127
e) Geldigheidsvoorwaarden	128
f) Uitwerking van het beding	130
g) Schadevergoeding aan de werkgever	131
h) Afwijkingsbeding	132
e. Veiligheid	133
f. Arbeidsgereedschap en grondstoffen	134
3. Werkgeversverplichtingen	134
a. Werk verschaffen	134
b. Veiligheid en gezondheid	134
c. Loon betalen	135
d. Behoorlijk huisvesten	135
e. Geloofs- en burgerlijke plichten	135
f. Onthaal	136
g. Bewaring arbeidsgereedschap en voorwerpen	136

---

4. Aansprakelijkheid	136
a. Algemeen	136
b. De beperkte immuniteitsregel	137
c. Aansprakelijkheid werkgever	139
5. Schorsing van de arbeidsovereenkomst	140
a. Begrip	140
b. Overmacht en imprevisie	141
6. Gewaarborgd dagloon	143
7. Arbeidsongeschiktheid	146
a. Begrip	146
b. Schorsing	147
c. Verwittiging en getuigschrift	147
d. Gewaarborgd loon	149
1) Beginsel	149
2) Bronnen	150
3) Hoogte en periode	150
a) Arbeiders	151
b) Bedienden (korte termijn)	153
c) Bedienden (lange termijn)	154
4) Hervalling	154
5) Uitsluitingen	155
e. Medische controle	155
f. Re-integratie	158
D. Rechten en plichten voortvloeiend uit de arbeidsreglementering	160
1. Loon	160
a. Begrip	160
1) Loonbegrip in de Arbeidsovereenkomstenwet	160
2) Loonbegrip in de Loonbeschermingswet	161
3) Giften	163
b. Recht op loon	164
1) Bron	164
2) Geen arbeid, geen loon	165
3) Hoogte van het loon	166
4) Gelijk loon voor gelijk werk	168
c. Bescherming	169
2. Arbeidsreglement	172
a. Begrip	172
b. Verplicht	172
c. Binding	173
d. Inhoud	174

e. Tucht	175
f. Opstellen en wijzigen	176
g. Bekendmaking	177
3. Discriminatie	178
a. Algemeen	178
b. De ADW	181
1) Doel en toepassingsgebied	181
a) Doel	181
b) Toepassingsgebied	182
c) Arbeidsbetrekkingen	182
2) Het verbod van discriminatie als ongerechtvaardigd onderscheid	183
3) Open en gesloten rechtvaardiging	184
a) Open <i>versus</i> gesloten systeem	184
b) Wezenlijke en bepalende beroepsvereisten	187
c) Discriminatoire voorkeur van werknemers of klanten	188
d) Gesloten systeem M/V	188
4) Andere rechtvaardigingsmechanismen	189
a) Positieve actie	190
b) Vrijwaringsclausule	192
c) Rechtvaardiging ten aanzien van leeftijd	194
d) Identiteitsgebonden organisaties	195
5) Rechtsbescherming en handhaving	196
a) Nietigheid	196
b) Klacht en bescherming	197
c) Schadevergoeding	199
d) Stakingsvordering	200
4. Arbeidstijden	201
a. Algemeen	201
b. Toepassingsgebied Arbeidswet	201
c. Begrip 'arbeidstijd'	203
d. Rusttijden	207
e. Arbeidsduurgrenzen	208
1) Principiële grenzen	208
2) Flexibiliteit	208
3) Ploegenarbeid en continuarbeid	209
4) Uiterste grenzen	210
f. Overwerk	210
g. Inhaalrust	211
h. Nachtarbeid	212

---

i. Zon- en feestdagen	213
j. Meting arbeidstijd	214
k. Nieuwe arbeidsregelingen	215
l. Vierdagenwerkweek	215
m. Recht op deconnectie	216
5. Welzijn	218
6. Vakantie en verlof	219
7. Ouderschap	221
8. Flexibele werkregelingen	224
9. Taalgebruik	226
10. Opleiding	227
IV. BEEINDIGING	228
A. Inleiding	228
1. Vastheid van betrekking	228
2. Wijzen van beëindiging	229
a. Algemeen	229
b. Ontbinding	229
c. Overlijden	231
3. Ontslag: een begripsvorming	231
B. Eenheidsstatuut arbeider-bediende	234
1. De arresten van het Grondwettelijk Hof	234
2. De IPA-wet	235
3. De Wet Eenheidsstatuut	236
a. Inwerkingtreding	236
b. Krachtlijnen	238
4. Inzetbaarheid	239
5. Transitietraject	240
C. Opzegging	241
1. Begrip	241
2. Vormvereisten	241
a. Geschrift	241
b. Wijze van betekening	242
c. Inhoud van het geschrift	243
d. Gevolgen van een nietige opzegging	244
3. Opzeggingstermijn	245
a. Algemeen	245
b. Wettelijke opzeggingstermijnen	248
1) De termijnen	249
2) Tegenopzegging en opzegging bij wettelijke pensionering	250

3) Afwijkingen bij cao	251
c. Overgangsregeling eenheidsstatuut: twee stappen	252
1) Toepassingsgebied en principe	252
2) Eerste deel van de opzeggingstermijn	253
a) Algemeen	253
b) Arbeiders	254
c) Bedienden	256
3) Tweede deel van de opzeggingstermijn	260
d. Uitzonderingsregimes	261
1) Sectorale afwijkingen	261
2) Uitzondering in de bouwsector	262
4. Compensatieregelingen	262
D. Ontslag wegens dringende redenen	264
1. Algemeen	264
2. Begrip	265
3. Toepassingsmodaliteiten	267
a. De eerste termijn van 3 werkdagen	268
b. De tweede termijn van 3 werkdagen	269
4. Gevolgen	270
E. Ontslagmotivering	271
1. Algemeen	271
2. Ontslagmotivering	274
a. Algemeen	274
b. Toepassingsgebied	274
c. Recht op kennis ontslagredenen	275
d. Recht op bescherming tegen kennelijk onredelijk ontslag	277
3. Willekeurig ontslag en rechtsmisbruik	278
a. Willekeurig ontslag	278
b. Rechtsmisbruik	280
F. Impliciet ontslag en eenzijdige wijziging van de arbeidsvoorwaarden	281
1. Algemeen	281
2. EWAV	282
a. Van 'ius variandi' tot 'pacta sunt servanda'	282
b. Wijzigingsbeding	283
c. Belangrijk en essentieel	284
d. Gevolgen van een beëindigende wijziging	286

V. COLLECTIEF ARBEIDSRECHT	287
A. Inleiding	287
B. Vrijheid van vakvereniging	289
1. Vakverenigingsvrijheid	289
2. Werknemersorganisaties	290
a. Representativiteit	290
b. Juridisch statuut van de vakorganisaties	293
3. Werkgeversorganisaties	294
C. Nationale Arbeidsraad	295
1. Samenstelling	295
2. Opdrachten	295
D. Paritaire comités	296
1. Oprichting	296
2. Samenstelling	297
3. Werkingssfeer	297
4. Opdrachten	298
E. Regionaal en Europees overleg	299
1. Regionaal	299
2. Europees	299
F. De collectieve arbeidsovereenkomst	301
1. Begrip	301
2. Partijen	301
3. Niveau	302
4. Inhoud	303
5. Duur	306
6. Vormvereisten	306
7. Neerlegging	306
8. Binding	307
9. Algemeenverbindendverklaring	309
G. Ondernemingsraad	310
1. Algemeen	310
2. Oprichting	310
3. Samenstelling	314
4. Bevoegdheid	316
5. Werking	316
H. Comité voor preventie en bescherming op het werk	317
I. De vakbondsafvaardiging	319
J. Collectieve conflicten	321
1. Bronnen	321
a. Internationale bronnen	321
b. Nationale bronnen	323

2. Begrip	324
3. Rechtmatige uitoefening	325
4. Minimale dienstverlening en prestaties van algemeen belang	327
5. Invloed van een staking op de individuele arbeidsovereenkomst	329
K. Herstructurering	330
1. Overgang van onderneming	331
2. Collectief ontslag en sluiting	333